

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ČÍSLO 7.—8.

ROČNÍK XV.

ČERVENEC-SRPEN 1934

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktoři: Brig. gen. Jiří Birula a podplukovník gšt. František Pobunek.

Písemnosti na frontě.

Předčasné prozrazení vlastních úmyslů, učlenění a útočné neb obranné sestavy vlastního vojska nepříteli vede nejen k zbytečným ztrátám a k místním neúspěchům, nýbrž mnohdy i k prohře celé operace.

Jednou z nejčastějších příčin předčasného prozrazení se v poslední válce byla vlastní neprozřetelnost při zacházení s písemnostmi na frontě, zaviněná jednak nedostatečnou mírovou přípravou, jednak nedopatřeními a lehkomyšlností různých velitelství a štábů.

Nahlédneme-li do válečných archivů států, zúčastnivších se světové války, užasneme nad tím, kolik všemožných operačních rozkazů, nařízení, směrnic, instrukcí, ordre de bataille padlo ve válce do rukou nepříteli, a to hlavně jen nedopatřeními různých velitelství, která někdy vůbec nerozpoznávala, co se smí a co se nesmí posílat do předních linií, a přehlížela nebezpečí s tím spojená.

Že se vlastní lehkomyšlností velitelství prozrazovaly věci obzvláštní důležitosti, je vidět z nejrůznějších historických příkladů ze světové války 1914—1918. Uvádíme z nich dva:

Krátce před zahájením první bitvy u Mazurských jezer r. 1914 byl nalezen u zajatého německého důstojníka operační rozkaz velitele I. německého záložního sboru gen. Belowa, který prozrazoval jak úmysly velitele 8. německé armády, tak i velitele sboru na několik dní předem! Je ovšem jedno, patřil-li tento důstojník k některému štábu nebo k jednotce přímo bojující na frontě, fakt je ten, že se s tak důležitými dokumenty neměl žádný důstojník vydávat v nebezpečí zajetí, které zvláště vzrůstá při neustálené frontě!

Winston S. Churchill poukazuje v svém díle „Světová krise 1911—1918“ na podobný případ, který zavinilo samo vrchní velitelství francouzských armád r. 1917.

Gen. Nivelle, připravující svou ofensivu, žádal, aby důstojníci všech hodností pochopili ducha jeho plánu v celém rozsahu, a proto dal rozestlat mezi vojska na frontě nejrůznější směrnice a jiné dokumenty nesmírné důležitosti.

Jedním z těchto dokumentů, který koloval v rukou vojska, stojícího někdy jen na několik desítek metrů od nepřítele, bylo známé memorandum francouzského štábu, pojednávající o nových principech ofensivy. Tento doklad, jak píše korunní německý princ v svých pamětech, byl dne 3. března ukořistěn při výpadu jedné jeho divise a obsahoval neobyčejně cenné zprávy. Z dokladu vysvítaly nové zásady předvídané francouzské ofensivy, a to nikoliv již s omezeným cílem, nýbrž ofensivy největšího slohu, a hlavně tento dokument přinesl důležité objasnění, jakým způsobem bude útočník hledět dosíci překvapení.

Francouzům běželo o to, aby omezili před ofensivou veškeré zdlouhavé pozemní práce, zvláště pro své četné posilové dělostřelectvo, poněvadž během dělostřelecké přípravy Němci obvykle málo odpovídali svou dělovou palbou... Gen. Schulenburg, náčelník štábu armády korunního prince, ihned vyvodil z tohoto dokumentu důsledky a nařídil nejen prudce odpovídat na palbu útočníka v době přípravy, nýbrž rozbít ještě před útokem všechny zjištěné nepřátelské přípravy k útoku.*) Že Francouzové za tuto svou neprozřetelnost platili pak krví svých nejlepších občanů, je na bíle dni!

Je najiisto správným požadavkem, aby v boji každý jeho účastník znal úkol a manévry své jednotky, aby úspěch byl co nejlépe zaručen, avšak musíme tomu požadavku dobře rozumět. Voják musí znát manévry a úkol svého družstva a čtyři, velitel čtyř úkol a způsob provedení úkolu setniny, velitel setniny — oddílu, velitel oddílu — svého pluku nejvýše skupiny atd. Čteme-li však v bojovém rozkaze pro útok praporu úmysly velitele vyšší jednotky nebo povšechný úkol vlastní armády, jistě se tím již vydáváme velkému nebezpečí předčasného prozrazení před nepřítelem. Zmocní-li se nepřítel rozkazu velitele roty, praporu nebo dokonce i velitele pluku, bude mít z toho jen místní a časově velmi omezený užitek; bude-li však tento rozkaz obsahovat údaje, prozrazující i úmysly vyšších velitelů a vyšších svazků, někdy i na delší období, může být škoda nenapravitelná.

Má-li být velitel praporu, mající zvlášť odpovědný úkol, na př. na křídle, orientován o rozsahu celé operace, činíme tak tedy již nikoli písemně, nýbrž v ý h r a d n ě ústně, aby k eventuálnímu prozrazení nedošlo.

Nahlédneme-li pozorněji do našeho mírového výcviku, najdeme již zde mnohé zárodky budoucího nebezpečí v boji i v tomto smyslu. Při bojových cvičeních příliš mnoho jsme zvykli ukládati do papíru a na druhé straně příliš málo si hledíme osobního styku s veliteli všech stupňů, kterýžto styk musíme hodnotit mnohem výše než sebe lepší, po stránce formální, písemnou formu. Tu nikterak nepodceňujeme, musíme ji však restringovat a dobře analyzovat ve vlastním zájmu, aby se pak nestala pro nás ve válce více nebezpečnou než prospěšnou!

Je dobře při nejrůznějších bojových cvičeních, zvláště pak cvičeních závěrečných, přezkušovat speciálně k tomu určeným personálem (zvláštní kategorie rozhodčí služby), jaké písemnosti mají u sebe před nepřítelem (soupeřem) různí velitelé i velitelé hlídek, přezvědňových oddílů, samostatných skupin a p., a z toho vyvozovat důsledky při usměrňování a zdokonalování naší přípravy k budoucí válce.

*) Tak vznikla „palba proti přípravám“, zavedená nyní ve všech předpisech moderních armád.

V závěru je nutno zdůraznit, že se v míru musí úzkostlivě předvídat a analyzovat stůj co stůj všechny jen trochu negativní zjevy, které by mohly ohrozit náš úspěch ve válce. Být předvídavým v míru i ve válce, t. j. v našem vojenském povolání vůbec, znamená vidět a priori mnohem lépe a hlavně hlouběji a dále než ten, kdo tohoto nadání nemá neb je přehlíží. Předvídání musíme nezbytně hodně řadit do velitelského umění, ke kterému lze se přiblížit jen neustálým trénováním mozku, duševní prací a hlavně teoretickou a praktickou analýsou jednotlivých nebezpečných zjevů, okolností a případů, tak často při vedení vojska se vyskytujících.

Je proto na místě předvídat veškerá nebezpečí nadhozeného problému a čelit jeho možným důsledkům již při výchově všech složek armády v míru, abychom se vyvarovali překvapení.

Kapitán konc. Jiří Jeníček:

Výchova ke kázní.

Námět k diskusi.

Pamatujeme všichni živě, jak se u nás projevoval protivojenský duch dávno před válkou, v době války, brzy po převratě i později. Tehdy politická i nepolitická, intelektuální i neintelektuální veřejnost dávala nájevo vojenský zájem tím, že žádala radikální revisi výchovy k vojenské kázní, jež se během staletí ve všech armádách vyvíjela kolem krystalizačních jader, tvořených hierarchickými stupni vojenského kolektiva.

Poměr vyššího k nižšímu a opačně nižšího k vyššímu je u nás veřejností často přetřásán a dává jí mnohdy podněty k útokům na vojenství jako na organizaci vůbec a je jí záminkou ke kritice osob táboru velitelského. Vzpomeňme tiskového tažení, jehož podkladem byly sebevraždy v armádě a tak zvaného „týrání“ vojáků.

Nejde o to, abychom stopovali negativní sklony našeho veřejného mínění, důležitější pro nás je problém výchovy ke kázní, jež, i když je nejharmoničtější, tedy nejlepší, není a nebude vždy provázena vzájemným souladem nižšího a vyššího. Stává se často, že vzájemný poměr obou je samozřejmý, ale jen na pohled, neboť nižší, aby měl pokoj, si myslí: „děj se co děj, mne nepředěláš!“ a dělá vše jen na oko!

Podle toho může býti kázeň:

- a) vědomě podřízenou,
- b) pasivně podřízenou.

Na tomto vztahu, to je na souladu individua a předpisu, buduje každá vojenská organizace své bytí, svou oprávněnost, svou práci. Výchova ke kázní buď počítá se skutečností, bere v úvahu vědomé i pasivní podřízení a podle toho arci kalkuluje psychologicky rozvrhy pro případ války již dávno v míru (Francie, Německo, Srbsko), nebo toho nedbá, ba velikašsky to přehlíží, podceňuje (Rakousko-Uhersko, Rusko, předválečná a válečná Itálie); pak ovšem nastávají situace a tvoří se perspektivy, které jsou důsledkem každé vojenské nepředvídané a nedomyšlené kalkulace.

Státy, které s povahou podřízenosti počítají (ať už je to podřízenost vědomá nebo pasivní), uzpůsobují podle toho poměr vyššího k nižšímu,